

KI goed voor bijr

Geiten KI Nederland heeft een rekenprogramma ontwikkeld, waarmee onder diverse aannames de opbrengsten van KI kunnen worden berekend. Vrijwel altijd blijkt het toepassen van KI op het geitenbedrijf geld op te leveren. Met name doordat de drachtigheidsresultaten met vers sperma heel goed zijn, wordt KI voor veel meer mensen dan alleen de doorgewinterde fokkers interessant. Dit wordt nog versterkt doordat er een aantal KI-bokken heel goed scoren in de fokwaardeschatting. De GKN verwacht nu dan ook een sprong voorwaarts te kunnen maken.

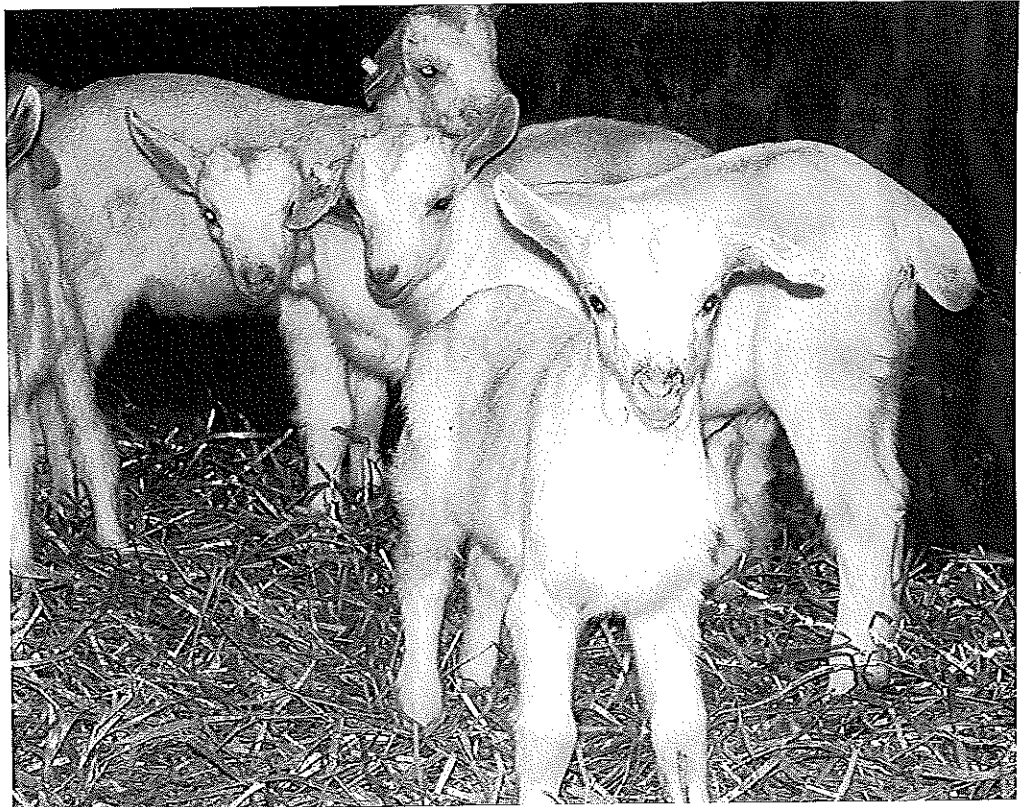
Vers sperma succesvol

Twee seizoenen terug zijn er met vers sperma wisselende resultaten bereikt. Soms werd er heel goed gescoord, andere keren faalden enkele bokken volledig en weer andere keren waren alle bevruchtingspercentages erg laag. Uit de resultaten bleek echter wel dat het mogelijk was om hoge percentages drachtigheid te halen, maar dat er nog onvoldoende kennis was om dit onder alle omstandigheden te realiseren. Dat heeft vorig jaar geleid tot het bijeenbrengen van alle expertise en de GKN is in samenwerking met de faculteit diergeneeskunde in Utrecht, Cryolab in Eersel en inseminator Rinie Emons een traject ingegaan om de resultaten te verbeteren en te stabiliseren.

In het vorige dekseizoen zijn er ongeveer 1000 inseminaties met vers sperma uitgevoerd. De percentages dracht varieerden per bedrijf tussen 60 en 75 procent. Ook voor elke bok zijn er goede resultaten geboekt, zonder negatieve uitschieters.

Planning

Gezien het succes van vers sperma zal het aanbod van vers sperma worden doorgezet in die periodes dat er veel vraag naar KI is. Vers sperma vraagt namelijk toch meer organisatie en voorbereiding dan diepvriessperma. Een strakke planning van winnen,

Het toepassen van KI zorgt voor een snellere genetische vooruitgang van de geitenstapel

controle, transport en toepassen is noodzakelijk. Het invriezen en de kosten kunnen weliswaar achterwege blijven, maar ongebruikt vers sperma kun je ook niet bewaren. Voor een beperkt aantal inseminaties per dag is vers sperma dan ook minder aantrekkelijk. Voor de GKN is het daarom goed haalbaar om een leuke kwantumkorting te geven op vers sperma.

Buiten dit seizoen zal met diepvriessperma worden gewerkt. Dit geldt ook voor de bokken die niet meer op het spermawinstation aanwezig zijn.

Meer melk

Het toepassen van KI zorgt voor een snellere genetische vooruitgang van de geitenstapel. In het rekenprogramma van de GKN is dit ook meegenomen. Er wordt alleen gekeken naar de extra melk die de geiten uit KI opbrengen, gebaseerd op een verschil in fokwaarde tussen eigen bokken en KI bokken. Dit verschil zal zich echter ook nog in de kleindochters en achterkleindochters doorzetten. Deze langere termijnopbreng-

sten zijn niet meegerekend, waardoor de opbrengsten groter kunnen zijn. Essentieel bij een hogere melkopbrengst is de veronderstelling dat de KI-bokken beter zijn dan de eigen bokken. Gezien de selectiecriteria die de GKN aanlegt en de inzet die men ervoor doet, zal dit ook vaak zo zijn. Daarbij komt dat de bokken snel en breed worden ingezet en dat er dus ook snel betrouwbare fokwaardes zijn. In het rekenprogramma is het verschil in aanleg instelbaar.

Fokbokken

Een belangrijk deel van de extra inkomsten van KI komt ook voort uit de waarde die de jonge bokjes hebben uit een goede moeder en een KI-bok. Een deel van deze bokjes kan worden verkocht aan collega geitenhouders, maar een deel van de bokken zal ook voor de vervanging van de eigen bokkenstapel dienen. De voordelen van de inzet van de eigen bokjes zijn legio. Wellicht het belangrijkste is dat je een gesloten bedrijfsvoering kunt realiseren. Aankoop van dieren op een bestaande geitenhouderij be-

altijd wat extra's

perkt zich meestal tot bokken. Als je dus door KI je bloedvoering voldoende breed kunt houden is aankoop niet meer nodig en wordt de kans op ziekte-insleep verder beperkt. Door rekening te houden met de moederlijnen is inteelt te voorkomen en elk geval tot aanvaardbare proporties te beperken.

Beste bokmoeders

De beste bokmoeders staan vaak in je eigen stal. Niet alleen hebben de geiten zich bewezen onder de omstandigheden waarin de volgende generaties moeten presteren, maar je weet als eigenaar en gebruiker veel meer van deze geiten dan je ooit van een geit bij een ander zult weten. Want naast een hoge melkgift zijn bijvoorbeeld gezondheid, levensduur, vruchtbaarheid en gebruikseigenschappen zoals melkbaarheid en karakter van enorm belang. Door het dagelijks omgaan met je eigen top geiten en mogelijk moeders, zusters en dochters weet je als geen ander hoe de geit in zijn algemeenheid voldoet. En dat is een heel belangrijk voordeel bij de keuze van bokmoeders.

Het inzetten van eigen bokken bespaart bovendien veel tijd bij het vinden van goede bokmoeders en bokken bij collega's. En je loopt niet de kans dat een ander je al voor is geweest.

Het saldo

In tabel 2 zijn de resultaten van één bepaalde situatie doorgerekend. De belangrijkste uitgangspunten zijn een verschil in fokwaarde tussen eigen en KI-bokken van 5 kg VE en een drachtigheidspercentage van 67 procent, zie ook tabel 1. De gehanteerde prijzen voor sperma en insemineren zijn ledenprijzen van de GKN, niet leden betalen hogere prijzen en zullen daardoor een lager saldo hebben.

Het saldo is berekend bij verschillend aantal inseminaties, variërend van 25 tot 300. Het hoge aantal inseminaties komt vooral voor op bedrijven die het aflammeren

willen concentreren op een paar dagen.

Door een grote groep dieren te synchroniseren en te insemineren is dit mogelijk.

In alle gevallen is er een batig saldo. Bij toenemende aantallen loopt het saldo per inseminatie terug, met name omdat er een kleiner deel van de bokjes als fokbok gebruikt of verkocht zal worden.

Verdere groei

De omzet van de GKN heeft een aantal jaren stilgestaan, als gevolg van tegenvallende

drachtigheidspercentages en ook een slechte economische situatie in de geitenhouderij. Met name door de goede cijfers van vers sperma hoopt de GKN een sprong voorwaarts te maken. De berekende saldo's laten zien dat het voor de geitenhouder aantrekkelijk is om kunstmatige inseminatie toe te passen. De GKN kan een saldo-berekening op maat maken en wil graag informatie en begeleiding geven bij de uitvoering. ■

Tabel 1. Uitgangspunten bij saldo-berekening KI

Uitgangspunten:		
drachtigheidspercentage	67 %	uitgaande van vers sperma
aantal lammeren/dracht	2,0	50% geiten/50 % bokken
kostprijs extra kg melk	0,11 €	voerkosten extra liters (dus geen onderhoudsvoer, opfok etc.)
opbrengstprijis kg melk	0,38 €	excl. btw, meerjarig gemiddelde
meerwaarde KI tov eigen bok	5 kg VE	verwachtingswaarde proefbokken is gem. > 15 kg VE
gem aantal lactaties	3,0	aantal lactaties van de geiten die aflammen
komt overeen met	113 kg melk	wordt berekend uit $\text{kgVE} / 2 * \text{aantal lactaties} + \text{leeftijdseffect}$
inseminatiekosten 1e 25	135,00 €	standaardtarief leden GKN
daarna per geit	2,50 €	idem
kosten sperma 1e 50	12,00 €	prijs proefbokkensperma
kosten synchroniseren	5,60 €	spons+hormonen, excl. arbeid
kosten scannen	0,40 €	
waarde dekbok nuchter	150 €	meerwaarde aan/verkoopprijs dekbok omdat KI is toegepast

Tabel 2. Saldo bij toepassing KI

aantal inseminaties	25	50	100	200	300
kosten					
* sperma	0	300	800	1.700	2.400
* synchroniseren/scannen	150	300	600	1.200	1.800
* insemineren	135	198	323	573	823
* arbeid	pm	pm	pm	pm	pm
totaal	285	798	1.723	3.473	5.023
opbrengsten					
* melk	408	815	1.631	3.261	4.892
* fokbokken	900	1.050	1.200	1.500	1.800
* fokgeiten	pm	pm	pm	pm	pm
totaal	1.308	1.865	2.831	4.761	6.692
Saldo	1.023	1.068	1.108	1.289	1.669